UCHWAŁA NR XXVIII/199/21

RADY POWIATU W MAKOWIE MAZOWIECKIM

z dnia 30 marca 2021r.

w sprawie uchwalenia „Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Makowskim na lata 2021 – 2023"

Na podstawie art. 4 ust. 1 pkt 3a i art.12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998r. o samorządzie powiatowym (Dz.U. z 2020 r. poz. 920) oraz art. 180 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2020r. poz. 821, z późn. zm.) uchwala się, co następuje:

§ 1.

Uchwala się „Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Makowskim na lata 2021 - 2023", stanowiący załącznik do uchwały.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCY RADY

mgr Teresa Jolanta Włoczkowska

UZASADNIENIE

DO UCHWAŁY NR XXVIII/199/21

RADY POWIATU W MAKOWIE MAZOWIECKIM

z dnia 30 marca 2021r.

w sprawie uchwalenia „Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Makowskim na lata 2021 – 2023"

Zgodnie z art. 180 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań własnych powiatu należy opracowanie i realizacja 3 - letniego powiatowego programu dotyczącego rozwoju pieczy zastępczej, zawierającego miedzy innymi coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych. Natomiast stosownie do art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r o samorządzie powiatowym do wyłącznej właściwości rady powiatu należy podejmowanie uchwał w innych sprawach zastrzeżonych ustawami do kompetencji rady powiatu.

Z dniem 30 czerwca 2020 roku zakończyła się realizacja dotychczas obowiązującego dokumentu pn. „Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Makowskim na lata 2017 – 2020", przyjętego uchwałą Nr XXXII/162/17 Rady Powiatu w Makowie Mazowieckim z dnia 29 czerwca 2017 r.

Stosownie, zatem do wyżej przywołanych unormowań prawnych, konieczne jest przyjęcie do realizacji nowego dokumentu, stanowiącego kontynuację i uaktualnienie poprzedniego, opracowanego przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Makowie Mazowieckim w oparciu o aktualną diagnozę sytuacji problemowej w powiecie makowskim, uwzględniającego obecne i przewidywane potrzeby rodzinnej pieczy zastępczej w powiecie makowskim.

Program skierowany jest do rodzin zastępczych funkcjonujących na terenie powiatu makowskiego i przebywających w tych rodzinach wychowanków oraz do pracowników instytucji i służb zajmujących się udzielaniem wsparcia ww. podmiotom.

Celem głównym „Programu rozwoju pieczy zastępczej w powiecie makowskim na lata 2021 2023" jest optymalizacja działań wszystkich uczestników systemu wsparcia dziecka i rodziny, skierowanych na rodzinę zastępczą i pełnoletnich wychowanków oraz dążenie do podniesienia jakości świadczonych usług w zakresie pieczy zastępczej. W ramach tego celu zdefiniowane zostało 7 celów szczegółowych, które pozwolą ukierunkować trzyletnie działania realizatorów:

1. Promowanie rodzicielstwa zastępczego.
2. Wsparcie funkcjonowania rodzinnej pieczy zastępczej i przeciwdziałanie sytuacjom kryzysowym w rodzinach zastępczych.
3. Podniesienie kompetencji wychowawczych rodzin zastępczych.
4. Integracja środowisk rodzinnej pieczy zastępczej.
5. Zwiększenie szans dzieci na powrót do środowiska rodzinnego.
6. Profilaktyka przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu wychowanków opuszczających pieczę zastępczą.
7. Zwiększenie kompetencji osób zaangażowanych w pracę na rzecz rodzin zastępczych.

Strategia dążenia do realizacji celu głównego, poprzez sukcesywną realizację celów szczegółowych, opiera sie na systemowym podejściu do zagadnienia i interdyscyplinarnej współpracy specjalistów i instytucji działających w tej dziedzinie. Zakłada ona skoncentrowanie działań na międzyinstytucjonalnej wymianie doświadczeń, promowaniu dobrych praktyk oraz na podejmowaniu wspólnych działań na rzecz rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej.

PRZEWODNICZĄCY RADY

mgr Teresa Jolanta Włoczkowska

Załącznik do uchwały Nr XXVIII/199/21
Rady Powiatu w Makowie Mazowieckim
z dnia 30 marca 2021r.

PROGRAM ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ W POWIECIE MAKOWSKIM NA LATA 2021 – 2023

Maków Mazowiecki 2021 r.

Spis treści

Wstęp 3

1. Podstawa prawna opracowania i realizacji powiatowego programu rozwoju pieczy zastępczej 4

2. Zadania powiatu w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej i sposób ich realizacji w powiecie makowskim 4

3. Wsparcie asystenta rodziny w gminach powiatu makowskiego 7

4. Piecza zastępcza w powiecie makowskim w latach 2017 – 2020 10

4.1. Dzieci przebywające w pieczy zastępczej na terenie powiatu makowskiego 15

5. Prognozowanie 3 – letnich działań w zakresie pieczy zastępczej w powiecie makowskim oraz ustalenie limitu rodzin zastępczych zawodowych na lata 2021 – 2023 17

5.1. Limit zawodowych rodzin zastępczych w latach 2021 - 2023. 18

6. Cele i kierunki działań 19

6.1. Cel główny programu 19

6.2. Cele szczegółowe programu 19

7. Adresaci i realizatorzy programu 19

7.1. Adresaci programu 19

7.2. Realizatorzy programu 19

8. Zadania do realizacji w ramach wytyczonych celów szczegółowych 20

8.1. CEL SZCZEGÓŁOWY Promowanie rodzicielstwa zastępczego 20

8.2. CEL SZCZEGÓŁOWY Wsparcie funkcjonowania rodzinnej pieczy zastępczej i przeciwdziałanie sytuacjom kryzysowym w rodzinach zastępczych 20

8.3. CEL SZCZEGÓŁOWY Podniesienie kompetencji wychowawczych rodzin zastępczych 21

8.4. CEL SZCZEGÓŁOWY Integracja środowisk rodzinnej pieczy zastępczej 22

8.5. CEL SZCZEGÓŁOWY Zwiększenie szans dzieci na powrót do środowiska rodzinnego 22

8.6. CEL SZCZEGÓŁOWY Profilaktyka przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu wychowanków opuszczających pieczę zastępczą 23

8.7. CEL SZCZEGÓŁOWY Zwiększenie kompetencji osób zaangażowanych w pracę na rzecz rodzin zastępczych 24

9. Źródła finansowania programu 24

10. Monitoring i ewaluacja programu 25

Wstęp

Preambuła Konwencji o prawach dziecka, przyjętej przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych w dniu 20 listopada 1989 r., wyraża przekonanie, że „rodzina jako podstawowa komórka społeczeństwa oraz naturalne środowisko rozwoju i dobra wszystkich jej członków, a w szczególności dzieci, powinna być otoczona niezbędną ochroną oraz wsparciem, aby mogła w pełnym zakresie wypełniać swe obowiązki w społeczeństwie" oraz uznaje również, że „dziecko dla pełnego i harmonijnego rozwoju swojej osobowości powinno wychowywać się w środowisku rodzinnym, w atmosferze szczęścia, miłości i zrozumienia".

Politykę dotyczącą pomocy społecznej kształtuje w Polsce Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej, które określa kierunki działań, przygotowuje rozwiązania, opracowuje standardy i monitoruje ich wdrażanie. Pomoc społeczna jest, natomiast instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. Zadaniem pomocy społecznej jest także zapobieganie trudnym sytuacjom życiowym przez podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem.

Dla dobra rodziny i ochrony dzieci, które potrzebują szczególnej pomocy ze strony dorosłych uchwalona została w dniu 9 czerwca 2011 r. Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2020, poz. 821 z późn. zm.). Powyższy akt normatywny określa zarówno zasady i formy wspierania rodziny biologicznej przeżywającej trudności w wypełnianiu swych funkcji opiekuńczo-wychowawczych, jak i zasady i formy sprawowania pieczy zastępczej, które należy traktować jako dopełniające się i wzajemnie powiązane. Zadania z zakresu wspierania rodziny (obowiązek samorządu gminnego) i systemu pieczy zastępczej (obowiązek samorządu powiatowego) są realizowane zgodnie z zasadą pomocniczości. Wspieranie rodzin przeżywających trudności skupia się przede wszystkim na współpracy organizacji i instytucji pracujących z dziećmi i rodzicami, które mają na celu przywrócenie rodzinie zdolności do wypełniania jej roli.

Znaczenie pieczy zastępczej dla właściwej opieki nad dzieckiem, która nie może być realizowana w naturalnym środowisku biologicznym, wydaje się być bezdyskusyjne. Wśród celów umieszczania dziecka w rodzinie zastępczej wymienia się bowiem m.in.: przygotowanie do godnego, samodzielnego i odpowiedzialnego życia, do pokonywania trudności życiowych, do nawiązywania i podtrzymywania bliskich, osobistych, a zarazem społecznie akceptowanych kontaktów z rodziną i rówieśnikami, przygotowanie do zdobywania umiejętności społecznych, ale również zaspokajanie potrzeb emocjonalnych, bytowych, zdrowotnych, edukacyjnych i kulturalno-rekreacyjnych podopiecznych.

Ważna rola rodziny w rozwoju dziecka sprawia, że w aktualnym dyskursie naukowym i społecznym żywy staje się proces deinstytucjonalizacji pieczy zastępczej. Wiele uwagi poświęca się takim kwestiom jak tworzenie warunków dla skuteczniejszej współpracy pomiędzy wszystkimi uczestnikami systemu wsparcia dziecka i rodziny, a także tworzenia kompleksowego mechanizmu wsparcia rodziców zastępczych. Dążenie do optymalizacji działań skierowanych na rodzinę zastępczą, staje się w tej strategii priorytetem.

1. Podstawa prawna opracowania i realizacji powiatowego programu rozwoju pieczy zastępczej

Podstawa prawna do opracowania i realizacji 3-letniego powiatowego programu dotyczącego rozwoju pieczy zastępczej, zawierającego miedzy innymi coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych, jako zadania własnego powiatu, wynika wprost z art. 180 pkt 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Założenia „Programu rozwoju pieczy zastępczej w powiecie makowskim na lata 2021 – 2023" są zgodne z kierunkami polityki prorodzinnej państwa polskiego i założeniami „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Makowskim na lata 2019 - 2026". Dodatkowo nawiązują do wypracowanych i obowiązujących w Polsce standardów w zakresie pomocy dziecku i rodzinie. Cele i zadania określone w niniejszym programie, zostały sformułowane w oparciu o ocenę stopnia realizacji założeń poprzedniego programu dot. rozwoju pieczy zastępczej w powiecie makowskim, który był realizowany do dnia 30 czerwca 2020 r., oraz analizę potrzeb rodzin objętych pomocą ośrodków pomocy społecznej z terenu powiatu makowskiego.

Program będzie realizowany od dnia uchwalenia do dnia 31.12.2023 r., a jego cel główny zakłada optymalizację działań uczestników systemu wsparcia dziecka i rodziny skierowanych na rodziny zastępcze i przebywających w nich wychowanków, przy uwzględnieniu potrzeb ww. podmiotów oraz faktycznych potrzeb powiatu makowskiego.

2. Zadania powiatu w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej i sposób ich realizacji w powiecie makowskim

Zgodnie z art. 182 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, zadania powiatu w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej wykonuje starosta za pośrednictwem powiatowego centrum pomocy rodzinie oraz organizatora rodzinnej pieczy zastępczej. Stosownie do wyżej przywołanej regulacji prawnej Starosta Makowski zarządzeniem Nr 40/11 z dnia 27 grudnia 2011 r. na Organizatora rodzinnej pieczy zastępczej w powiecie makowskim wyznaczył Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Makowie Mazowieckim. Jednostką organizacyjną bezpośrednio odpowiedzialną za wdrażanie i realizację pełnego zakresu zadań związanych z systemem pieczy zastępczej w powiecie makowskim jest, zatem Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Makowie Mazowieckim. Powiat sprawuje w systemie opieki zastępczej funkcje organizacyjne, wspierające, administracyjne i kontrolne.

Zgodnie z art. 180 ww. ustawy do zadań własnych powiatu dotyczących organizacji pieczy zastępczej należy:

1) zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka oraz w placówkach opiekuńczo - wychowawczych;
2) organizowanie wsparcia osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka oraz placówki opiekuńczo - wychowawcze i regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne, przez wspieranie procesu usamodzielnienia;
3) tworzenie warunków do powstawania i działania rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka i rodzin pomocowych;
4) prowadzenie placówek opiekuńczo-wychowawczych;
5) organizowanie szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka i dyrektorów placówek opiekuńczo - wychowawczych typu rodzinnego oraz kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego;
6) organizowanie wsparcia dla rodzinnej pieczy zastępczej, w szczególności przez tworzenie warunków do powstawania: grup wsparcia, specjalistycznego poradnictwa;

7) kompletowanie we współpracy z właściwym ośrodkiem pomocy społecznej dokumentacji związanej z przygotowaniem dziecka do umieszczenia w rodzinie zastępczej albo rodzinnym domu dziecka;

8) prowadzenie rejestrów danych osób zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, niezawodowej lub do prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz osób pełniących funkcje rodziny zastępczej zawodowej, niezawodowej oraz prowadzących rodzinny dom dziecka.

9) finansowanie:

a) świadczeń pieniężnych dotyczących dzieci z terenu powiatu, umieszczonych w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka, placówkach opiekuńczo-wychowawczych, regionalnych placówkach opiekuńczo-terapeutycznych, interwencyjnych ośrodkach preadopcyjnych lub rodzinach pomocowych, na jego terenie lub na terenie innego powiatu;

b) pomocy przyznawanej osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka, placówki opiekuńczo-wychowawcze lub regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne;

c) szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo - wychowawczej typu rodzinnego oraz szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka oraz dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego.

10) sporządzanie sprawozdań rzeczowo – finansowych z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie.

Powiat może również realizować zadania zlecone z zakresu administracji rządowej, takie jak, np. realizowany w 2020 r., w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój na lata 2014-2020, projekt „Wsparcie dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w okresie epidemii COVID-19".

W związku z pełnieniem przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Makowie Mazowieckim roli Organizatora rodzinnej pieczy zastępczej w powiecie makowskim, w strukturze organizacyjnej Jednostki zostały wyodrębnione dwie sekcje, które realizują większość zadań i obowiązków z zakresu pieczy zastępczej, tj.: Zespół ds. rodzinnej pieczy zastępczej, Sekcja ds. pomocy społecznej i świadczeń oraz jedna sekcja wspierająca zadania dot. pieczy zastępczej, tj. Sekcja poradnictwa specjalistycznego i interwencji kryzysowej.

Do zakresu działania organizatora należą wszystkie sprawy z zakresu pieczy zastępczej niezastrzeżone na rzecz innych podmiotów. Zadaniami organizatora rodzinnej pieczy zastępczej wynikającymi wprost z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej są w szczególności:

1) prowadzenie naboru kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka,
2) kwalifikowanie osób kandydujących do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz wydawanie zaświadczeń kwalifikacyjnych zawierających potwierdzenie ukończenia szkolenia, opinię o spełnianiu warunków i ocenę predyspozycji do sprawowania pieczy zastępczej,
3) organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka,
4) przeprowadzanie badań pedagogicznych i psychologicznych oraz analizy dotyczących kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka,
5) zapewnianie pomocy i wsparcia osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w ramach poradnictwa, które ma na celu zachowanie i wzmocnienie ich kompetencji oraz przeciwdziałanie zjawisku wypalenia zawodowego,
6) współpraca ze środowiskiem lokalnym: ośrodkami pomocy społecznej, sądami i ich organami pomocniczymi, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz z organizacjami społecznymi,
7) zapewnianie pomocy prawnej osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w zakresie prawa rodzinnego,

8) dokonywanie okresowej oceny sytuacji dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej,
9) zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną, w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających,
10) prowadzenie działalności diagnostyczno-konsultacyjnej, której celem jest pozyskiwanie, szkolenie i kwalifikowanie osób zgłaszających gotowość do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej oraz prowadzenia rodzinnego domu dziecka, a także szkolenie i wpieranie psychologiczno-pedagogiczne osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą oraz rodziców dzieci objętych tą pieczą,
11) organizowanie opieki nad dzieckiem, w przypadku gdy rodzina zastępcza, albo prowadzący rodzinny dom dziecka okresowo nie może sprawować opieki, w szczególności z powodów zdrowotnych lub losowych albo zaplanowanego wypoczynku.

Ponadto wszystkie rodziny zastępcze działające na terenie powiatu makowskiego, łącznie z rodzinnym domem dziecka, objęte są opieką koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej lub specjalisty pracy z rodziną.

W Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Makowie Mazowieckim zatrudnianych jest aktualnie 2 koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej. Stosownie do art. 77 ust. 4 przedmiotowej ustawy koordynatorzy mają pod swoją opieką nie więcej niż 15 rodzin. Dodatkowo część rodzin objęta jest opieką specjalisty pracy z rodziną. Zadania koordynatora zostały unormowane w niniejszej ustawie, a zasady jego pracy określone i doprecyzowane w zarządzeniu nr 6/2018 Dyrektora PCPR w Makowie Maz. z dnia 17 września 2018 r. Do podstawowych zadań koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej należy w szczególności udzielanie pomocy rodzinom zastępczym w realizacji ich zadań wynikających z ustawy, pomaganie rodzinom zastępczym w relacjach z rodziną biologiczną, zapewnienie rodzinom i dzieciom dostępu do specjalistycznego wsparcia, zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych dzieci z uregulowaną sytuacją prawną i pomoc usamodzielniającym się wychowankom.

Wspierającą rolę w wykonywaniu zadań organizatora rodzinnej pieczy zastępczej w zakresie zapewnienia rodzinom zastępczym oraz ich podopiecznym pomocy specjalistycznej, odgrywa Sekcja poradnictwa specjalistycznego i interwencji kryzysowej, która umożliwia rodzinom skorzystanie z porad psychologiczno - pedagogicznych. Poradnictwo to realizowane jest poprzez: diagnozowanie, psychoedukację, terapię indywidualną. Wsparcie udzielane dzieciom dotyczy następujących problemów psychologicznych: następstw zaburzeń więzi i traumy, zaburzeń rozwoju, następstw psychicznych stosowanej wobec dziecka przemocy fizycznej i psychicznej. Psycholog przygotowuje również diagnozy psychofizyczne wychowanków, niezwłocznie po ich umieszczeniu w pieczy zastępczej oraz wydaje opinie na temat osób tworzących rodzinę zastępczą dotyczące posiadania przez nich predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej. Do wydawania tych opinii uprawniony jest psycholog, który posiada co najmniej wykształcenie wyższe magisterskie na kierunku psychologia oraz 2-letnie doświadczenie w poradnictwie rodzinnym. Opina rodziny zastępczej zawodowej i niezawodowej musi być rediagnozowana co dwa lata od jej wystawienia.

W Sekcji poradnictwa specjalistycznego i interwencji kryzysowej pracują również specjaliści, którzy świadczą doradztwo rodzinne i realizują terapię rodzinną oraz poradnictwo prawne.

Tabela nr 1. Wykaz stanowisk pracy w PCPR w Makowie Maz., w ramach których realizowane są zadania z zakresu pieczy zastępczej.

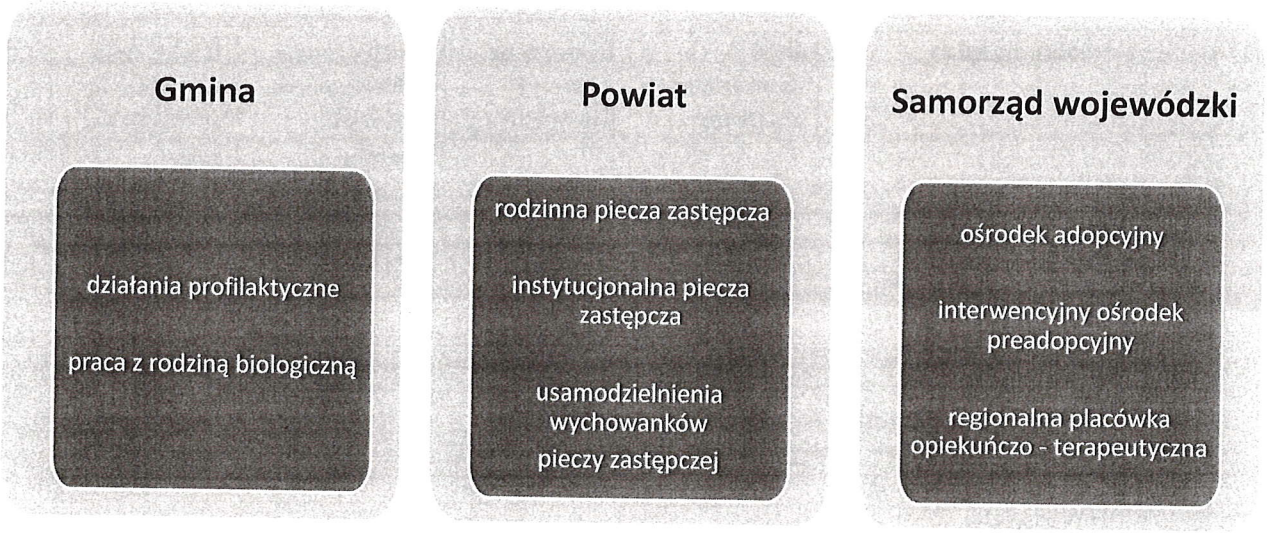
Zespół do spraw rodzinnej pieczy zastępczej	Koordynator rodzinnej pieczy zastępczej (2 etaty)
	Specjalista pracy z rodziną (1 etat)
Sekcja ds. pomocy społecznej i świadczeń	Stanowisko ds. pomocy instytucjonalnej (1 etat)
	Stanowisko ds. świadczeń pieczy zastępczej (1 etat)

Sekcja poradnictwa specjalistycznego i interwencji kryzysowej	Stanowisko ds. wsparcia rodziny w kryzysie (1 etat)
	Prawnik/radca prawny (1/8 etatu)
	Psycholog (1/2 etatu)
	Psycholog (umowa zlecenie – 8 godz. tygodniowo)

3. Wsparcie asystenta rodziny w gminach powiatu makowskiego

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej podzieliła kompetencje w zakresie pracy z rodziną biologiczną między samorząd gminny i powiatowy. Pomoc rodzinie naturalnej pozostała w gestii gminy, zaś organizację pieczy zastępczej powierzono powiatowi. Osiągnięcie pożądanych efektów jest możliwe poprzez stworzenie lokalnego systemu wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych, ukierunkowanego w swych działaniach na profilaktykę oraz pracę z rodziną biologiczną. Zgodnie z tymi założeniami umieszczenie dziecka w formach pieczy zastępczej ma być ostatecznością, po wykorzystaniu przez gminę wszystkich możliwych form wsparcia rodziny naturalnej.

Schemat nr 1. Wsparcie rodziny i organizacja pieczy zastępczej w świetle ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej

Opieka nad dzieckiem i rodziną stała się już częścią systemu pomocy społecznej. Głównym organizatorem działań pomocowych dla rodzin w ich naturalnym środowisku są samorządy gminne. Rodzina jest najlepszym środowiskiem wychowawczym dla dziecka w każdym okresie jego rozwoju, dlatego tak ważna jest wczesna interwencja w rodzinie, aby przeciwdziałać umieszczaniu w przyszłości dziecka poza rodziną.

W ramach działań profilaktycznych realizowanych przez gminy, ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wprowadza następujące priorytety:

- ✓ obowiązek opracowywania przez samorządy gmin lokalnych programów wspierania rodzin wychowujących małoletnie dzieci,
- ✓ konieczność stosowania wczesnej profilaktyki społecznej dla młodych rodzin,
- ✓ organizowanie środowiskowych form opieki pozarodzinnej dla dzieci i młodzieży w wieku szkolnym,

- ✓ wprowadzenie stanowiska asystenta rodziny, który niezależnie od pracowników socjalnych zajmowałby się wyłącznie pracą z rodziną,
- ✓ wprowadzenie koordynacji wszystkich instytucji i służb zobowiązanych do wspierania rodziny przez powołanie zespołu interdyscyplinarnego.

W powiecie makowskim w strukturach gminnych, funkcjonuje 10 ośrodków pomocy społecznej, a w 8 z nich w latach 2017 - 2020 zatrudnieni byli asystenci rodziny. Rodziny objęte opieką asystenta wykazywały szczególnie głęboką dysfunkcyjność, mającą negatywny wpływ na wychowanie dzieci. Pracownicy ośrodków pomocy społecznej za główne przyczyny dysfunkcyjności rodzin w kolejności podają: alkoholizm, przemoc w rodzinie, bezrobocie, bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych, niedojrzałość psychiczną, emocjonalną i społeczną, niepełnosprawność, niezaradność życiową, ubóstwo, zaniedbanie spowodowane konfliktem małżeńskim i choroby psychiczne. Zaś bezpośrednią przyczynę umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej upatrują w bezpośrednim zagrożeniu życia i zdrowia dziecka na skutek przemocy domowej, uzależnienia oraz w niewydolności w realizowaniu podstawowych obowiązków domowych, rodzinnych i rodzicielskich.
Poniższa tabela przedstawia sytuację społeczną powiatu makowskiego w kontekście działalności asystentów rodzin oraz rodzin objętych ich opieką.
Dane liczbowe przekazane przez ośrodki pomocy społecznej z terenu powiatu makowskiego obrazują liczbę rodzin objętych pomocą asystenta rodziny w latach 2017 - 2020, w przedziale 71-83 rodzin rocznie. Wskazują również, że okresie ostatnich trzech lat, najwięcej rodzin objęto wsparciem w 2017 r.

Tabela nr 2. Opieka nad dzieckiem i rodziną w kontekście pracy asystenta rodziny w poszczególnych gminach powiatu makowskiego, w latach 2017 – 2020.

	Nazwa gminy	**Ilość zatrudnionych asystentów**	**Ilość rodzin objętych asystenturą**	**Liczba rodzin zobowiązanych przez Sąd Rodzinny do pracy z asystentem rodziny**	**Ilość rodzin zagrożonych odebraniem dzieci**	**Liczba dzieci, które trafiły do pieczy zastępczej pomimo pomocy asystenta rodziny**
Rok 2017						
1.	Maków Mazowiecki	2	26	0	15	0
2.	Czerwonka	1	11	0	0	0
3.	Karniewo	0	0	0	0	0
4.	Krasnosielc	1	9	0	2	1
5.	Młynarze	0	0	0	0	0
6.	Płoniawy - Bramura	1	10	0	2	2
7.	Różan	1	13	1	2	0
8.	Rzewnie	1	4	0	0	0
9.	Sypniewo	0	0	0	0	0
10.	Szelków	1	10	0	2	0
		8	**83**	**1**	**8**	**3**
Rok 2018						
1.	Maków Mazowiecki	2	21	0	12	0

2.	Czerwonka	1	10	0	0	0
3.	Karniewo	0	0	0	0	0
4.	Krasnosielc	1	9	0	2	1
5.	Młynarze	0	0	0	0	0
6.	Płoniawy - Bramura	1	10	0	1	1
7.	Różan	1	15	2	3	0
8.	Rzewnie	1	3	0	0	0
9.	Sypniewo	0	0	0	0	0
10.	Szelków	1	11	0	2	0
	RAZEM	**8**	**79**	**2**	**20**	**2**
	Rok 2019					
1.	Maków Mazowiecki	2	20	0	13	3
2.	Czerwonka	1	10	0	0	0
3.	Karniewo	0	0	0	0	0
4.	Krasnosielc	1	10	0	2	1
5.	Młynarze	0	0	0	0	0
6.	Płoniawy - Bramura	1	10	0	3	0
7.	Różan	1	14	2	3	0
8.	Rzewnie	1	3	0	0	0
9.	Sypniewo	0	0	0	0	0
10.	Szelków	1	5	0	2	2
	RAZEM	**8**	**72**	**2**	**23**	**6**
	stan na dzień 30.09.2020					
1.	Maków Mazowiecki	1	13	0	10	1
2.	Czerwonka	1	10	0	0	0
3.	Karniewo	1	0	0	0	0
4.	Krasnosielc	1	8	0	1	0
5.	Młynarze	0	0	0	0	0
6.	Płoniawy - Bramura	1	10	0	0	0
7.	Różan	1	12	2	3	0
8.	Rzewnie	1	4	0	0	0
9.	Sypniewo	1	8	0	0	0
10.	Szelków	1	6	0	0	0
	RAZEM	**9**	**71**	**2**	**14**	**1**

Rola asystenta rodziny polega na całościowym wspieraniu rodziny wychowującej dzieci, zagrożonej wykluczeniem społecznym, poprzez podniesienie samooceny osób tworzących tą rodzinę, wzbudzenie wiary we własne siły, a także pomoc w wykonywaniu najprostszych czynności, składających się na proces prowadzenia gospodarstwa domowego. Pomimo pomocy pracowników, szacuje się, że ilość rodzin zagrożonych odebraniem dzieci stanowiła od 10% do 31,9% rodzin objętych ich opieką. W praktyce oznacza to, że praca z rodzinami dysfunkcyjnymi jest bardzo trudna i nie zawsze przynosi zamierzone efekty w dążeniu do osiągniecia podstawowego poziomu stabilności życiowej, umożliwiającej rodzinie wychowywanie dzieci. Zdarza się, że rodziny wspierane nie wywiązują się z zaplanowanych zadań lub nawet odmawiają współpracy z pracownikiem OPS i pomimo uzgodnień, nie podejmują działań naprawczych oraz trwają w uzależnieniach. W takiej sytuacji może dojść, mimo wszystko, do czasowego lub trwałego umieszczenia dzieci poza rodziną biologiczną. Dane przedstawione w powyższej tabeli

wskazują, że w latach 2017 - 2020, poza rodziną biologiczną zostało umieszczonych 12 dzieci z powiatu makowskiego, większość w rodzinnej pieczy zastępczej na terenie naszego powiatu.
Należy zaznaczyć, że pomimo trafienia dziecka do pieczy zastępczej, praca asystenta z rodziną jest nadal kontynuowana. Wówczas zadaniem asystenta staje się nie tylko praca z rodziną biologiczną dziecka w miejscu zamieszkania, ale również współpraca z rodziną zastępczą i koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, a także współpraca z sądem rodzinnym.
Analizując informacje uzyskane z ośrodków pomocy społecznej, dostrzega się skuteczność pracy asystenta rodziny oraz dużą potrzebę kontynuowania tego zadania. Rozpoznanie problemu już na gruncie środowiska naturalnego i podjęcie działań naprawczych bez konieczności nagłej interwencji związanej z rozdzieleniem dziecka od dysfunkcjonalnych rodziców, daje szansę na zatrzymanie dysfunkcji i rozwiązanie rodzinnych problemów.
Poniższa tabela przedstawia liczbę rodzin, które w okresie od roku 2017 do 30.09.2020 zostały objęte pomocą asystenta rodziny, z którymi zakończono pracę, z uwzględnieniem przyczyn jej zakończenia.

Tabela nr 3. Liczba rodzin objętych pomocą asystenta rodziny w latach 2017 – 2020.

Rok	**Ilość rodzin objętych asystenturą**	**Liczba rodzin, z którymi asystent rodzin zakończył pracę - ogółem**	**w tym:** ze względu na osiągnięcie celów	**w tym:** ze względu na zaprzestanie współpracy przez rodzinę	**w tym:** ze względu na brak efektów	**w tym:** ze względu na zmianę metody pracy
2017	83	18	7	3	4	5
2018	79	17	8	4	4	1
2019	72	12	8	2	2	0
30.09.2020	71	13	5	2	4	2
RAZEM	**X**	**60**	**28**	**11**	**14**	**8**

Liczba rodzin, z którymi asystent zakończył pracę w analizowanym okresie utrzymywała się w przedziale procentowym od 16,6% do 21,5%, w stosunku do ilości wszystkich rodzin objętych jego opieką. Większość działań, tj. 46 % zwieńczyło się efektem pozytywnym, czyli osiągnieciem zamierzonych celów, natomiast niewiele mniej bo 41,6%, zakończonych zostało bez osiągniecia celu, ze względu na zaprzestanie współpracy przez rodzinę lub brak widocznych efektów realizacji planu pomocy rodzinie.
Należy jednak stwierdzić, iż praca asystenta to niezbędny pierwszy krok we wsparciu rodzin przeżywających trudności we właściwym wypełnianiu obowiązków względem dziecka, niezależnie od dalszego rozwoju oferowanej pomocy i realizowania przez rodzinę planu pomocy rodzinie.

4. Piecza zastępcza w powiecie makowskim w latach 2017 – 2020

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wskazuje, że piecza zastępcza sprawowana jest w sytuacji, w której rodzice biologiczni nie są w stanie zapewnić dziecku należytej opieki i wychowania. Do najczęstszych przyczyn umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej można zaliczyć: uzależnienia rodziców, niewydolność wychowawczą, choroby psychiczne oraz sieroctwo. Ideą pieczy zastępczej jest czasowe zapewnienie opieki i wychowania dzieciom, których rodzicom ograniczono lub

pozbawiono tego prawa, na mocy postanowienia sądu. Dziecko może zostać umieszczone w rodzinnej pieczy zastępczej lub instytucjonalnej pieczy zastępczej, tj. w placówce opiekuńczo – wychowawczej typu rodzinnego, socjalizacyjnego, interwencyjnego bądź specjalistyczno - terapeutycznego. W powiecie makowskim funkcjonuje wyłącznie rodzinny system opieki zastępczej nad dzieckiem, składający się z rodzin zastępczych oraz rodzinnego domu dziecka.

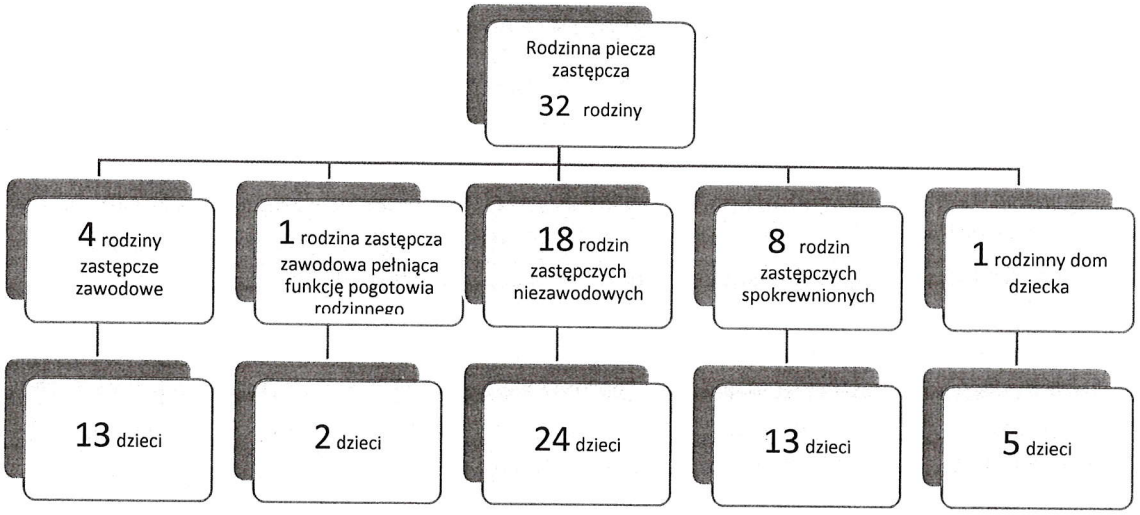
W myśl ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej formami rodzinnej pieczy zastępczej są:

1) **rodziny zastępcze spokrewnione**, które stanowią wstępni (dziadkowie) lub rodzeństwo dziecka,
2) **rodziny zastępcze niezawodowe**, które tworzą małżonkowie lub osoby niebędące wstępnymi lub rodzeństwem dziecka,
3) **rodziny zastępcze zawodowe**, w tym pełniące funkcję pogotowia rodzinnego i zawodowe specjalistyczne, z którymi zawierana jest umowa zlecenie o pełnienie ww. funkcji,
4) **rodzinne domy dziecka,** który tworzą małżonkowie lub osoby niebędące wstępnymi lub rodzeństwem dziecka, z którymi zawierana jest umowa zlecenie na prowadzenie RDZ.

W rodzinie zastępczej zawodowej lub rodzinie zastępczej niezawodowej, w tym samym czasie, może przebywać łącznie nie więcej niż 3 dzieci lub osób, które osiągnęły pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej, natomiast w rodzinnym domu dziecka, w tym samym czasie, może przebywać łącznie nie więcej niż 8 dzieci oraz osób, które osiągnęły pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej. W razie konieczności umieszczenia w rodzinie zastępczej rodzeństwa, dopuszczalne jest umieszczenie w tym samym czasie większej liczby dzieci, po uzyskaniu zgody rodziny zastępczej oraz pozytywnej opinii koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej. W powiecie makowskim większość rodzin zastępczych zawodowych miało lub ma jednorazowo pod opieką więcej niż troje dzieci.

Na dzień 31.12.2020 r. na terenie powiatu makowskiego funkcjonowało 31 rodzin zastępczych oraz 1 rodzinny dom dziecka.

Schemat nr 2. Struktura rodzinnej pieczy zastępczej w powiecie makowskim, stan na dzień 31.12.2020 r.

Zgodnie z art. 42 przedmiotowej ustawy rodziną zastępczą spokrewnioną, niezawodową lub zawodową oraz prowadzącym rodzinny dom dziecka mogą zostać osoby (małżonkowie lub osoba nie pozostająca w związku małżeńskim), które dają rękojmię należytego wykonywania zadań rodziny zastępczej. Na rękojmię należytego wykonywania obowiązków składa się całokształt cech charakteru, jak: szlachetność, prawość, sumienność, bezstronność i wartości osobiste, a także zdarzenia i okoliczności związane z daną osobą. Powstały w ten sposób wizerunek powinien dać gwarancję, iż opiekun będzie wykonywał swoje obowiązki rzetelnie i bezstronnie, bezwzględnie przestrzegając praw, a w przypadku

wychowywania dzieci w pieczy przełoży się to na odpowiedzialność za losy dziecka z gwarancją zapewnienia mu należytych warunków rozwoju i wychowania.
Spełnienie wszelkich kryteriów wymienionych w tej ustawie nie decyduje o powierzeniu rodzinie dziecka. Zasadą nadrzędną jest dobór właściwej rodziny zastępczej dla konkretnego dziecka. To wiek dziecka, jego problemy i potrzeby decydują o doborze rodziny o właściwych kompetencjach i umiejętnościach oraz potencjale do podjęcia się opieki nad dzieckiem.
Do obowiązków rodziny zastępczej oraz prowadzących rodzinny dom dziecka należy zapewnienie dziecku całodobowej opieki i wychowania, w szczególności:

1) traktowanie dziecka w sposób sprzyjający poczuciu godności i wartości osobowej,
2) zapewnienie dostępu do przysługujących świadczeń zdrowotnych,
3) zapewnienie kształcenia, wyrównywanie braków rozwojowych i szkolnych;
4) zapewnienie rozwoju uzdolnień i zainteresowań,
5) zaspokajanie jego potrzeb emocjonalnych, bytowych, rozwojowych, społecznych oraz religijnych,
6) zapewnienie ochrony przed arbitralną lub bezprawną ingerencją w życie prywatne dziecka,
7) umożliwienie kontaktu z rodzicami i innymi osobami bliskimi, chyba że sąd postanowi inaczej.

Ponadto rodzina zastępcza oraz prowadzący rodzinny dom dziecka zobowiązani są do współpracy z ośrodkiem adopcyjnym, koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej i organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej.
Rodzinna piecza zastępcza to najbardziej zbliżona do naturalnej, forma opieki nad dzieckiem, gdy nie może jej sprawować rodzina biologiczna. Dziecko umieszcza się w rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka do czasu zaistnienia warunków umożliwiających jego powrót do rodziny biologicznej, a zatem do czasu przezwyciężenia trudności, które stanowiły przyczynę umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej. Jednak w większości przypadków od momentu umieszczenia małoletniego, to rodzina zastępcza stanowi najbliższe dziecku środowisko, pozwala nawiązać nowe, a czasem jedyne więzi emocjonalne i tym samym zapobiec negatywnym dla rozwoju dziecka skutkom sieroctwa. Zadaniem rodzinnej pieczy zastępczej jest stworzenie dziecku stabilnego środowiska zapewniającego właściwe wychowanie i opiekę do czasu powrotu dziecka do rodziny biologicznej bądź do momentu przysposobienia lub usamodzielnienia się. Umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej powinno przede wszystkim zapewniać dziecku możliwości zaspokajania potrzeb emocjonalnych, bytowych, zdrowotnych, edukacyjnych i kulturalno - rekreacyjnych. Piecza zastępcza powinna: przygotować dziecko do odpowiedzialnego i samodzielnego życia oraz pokonywania trudności życiowych, wpajać prawidłowe normy funkcjonowania w społeczeństwie, podtrzymywać kontakty z rodziną i rówieśnikami. Jeżeli powrót dziecka do rodziny naturalnej nie jest możliwy, po 18 miesiącach od umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej, organizator rodzinnej pieczy zastępczej kieruje wniosek do sądu rodzinnego w celu wyjaśnienia sytuacji prawnej dziecka. Dziecko może pozostać w rodzinie zastępczej do osiągnięcia pełnoletności, a w przypadku kontynuowania nauki – nie dłużej niż do 25 roku życia.

Dzieci umieszczane w pieczy zastępczej, w większości przypadków, doznały w rodzinach biologicznych różnego rodzaju zaniedbań, przemocy oraz były świadkami wielu niepożądanych zachowań rodziców. Dlatego opiekunowie zastępczy muszą wykazywać się dużymi umiejętnościami wychowawczymi oraz mieć możliwość korzystania z pomocy specjalistów instytucji zajmujących się wsparciem i organizacją pieczy zastępczej.
Jedną z form pracy w dążeniu do skutecznego pomagania dzieciom i uwzględnienia ich potrzeb, jest dokonywanie oceny sytuacji dziecka w konsultacji ze specjalistami – koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, psychologiem, pedagogiem, pracownikiem socjalnym, asystentem rodziny, pracownikiem ośrodka adopcyjnego. Na podstawie rzetelnie przeprowadzonej oceny organizowana jest profesjonalna pomoc, zindywidualizowana w przypadku każdego dziecka. Wychowankom, którzy doświadczyli traumy w wyniku zaniedbań rodzinnych oraz w wyniku odebrania ich ze znanych im środowisk, zapewniana jest opieka psychologiczna.

W celu udzielania dzieciom i rodzinom zastępczym profesjonalnego wsparcia konieczna jest stała współpraca z innymi jednostkami pomocy społecznej, sądami i placówkami oświatowymi oraz wzmożona praca asystenta rodziny lub pracownika socjalnego z rodziną biologiczną.

Zarówno liczba rodzin zastępczych funkcjonujących na terenie powiatu makowskiego, jak i dzieci przebywających w pieczy zastępczej jest zmienna i podlega dynamice rocznej. W poniższej tabeli przedstawiono dane liczbowe obrazujące system rodzinnej pieczy zastępczej w powiecie makowskim na przestrzeni ostatnich trzech lat.

Liczba rodzin zastępczych w każdym analizowanym roku utrzymuje się na podobnym poziomie, tj. powyżej trzydziestu. Najwięcej bo 39 rodzin było w 2018 r, najmniej 33 rodziny w 2020 r.

Tabela nr 4. Rodzinna piecza zastępcza w powiecie makowskim w latach 2017 – 2020.

Forma rodzinnej pieczy zastępczej	Liczba rodzin zastępczych w ciągu roku	Liczba rodzin zastępczych stan na 31 grudnia	Liczba dzieci			
			przebywających w rodzinach zastępczych	umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej w roku kalendarzowym	które opuściły pieczę zastępczą	przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej stan na 31 grudnia
1	2	3	4	5	6	7
Rok 2017						
Spokrewnione	11	11	16	1	1	15
Niezawodowe	19	17	27	0	3	24
Zawodowe	5	5	19	1	2	17
Zawodowe pełniące funkcję pogotowia rodzinnego	2	2	6	3	3	3
Rodzinny dom dziecka	1	1	6	1	0	6
Razem	**38**	**36**	**74**	**6**	**9**	**65**
Rok 2018						
Spokrewnione	13	11	17	1	4	13
Niezawodowe	18	16	26	2	2	24
Zawodowe	5	5	18	1	2	16
Zawodowe pełniące funkcję pogotowia rodzinnego	2	2	5	2	1	4
Rodzinny dom dziecka	1	1	6	0	0	6
Razem	**39**	**35**	**72**	**6**	**9**	**63**
Rok 2019						

Spokrewnione	12	8	14	1	4	10
Niezawodowe	17	15	26	2	4	22
Zawodowe	5	5	18	2	2	16
Zawodowe pełniące funkcję pogotowia rodzinnego	2	1	8	4	4	4
Rodzinny dom dziecka	1	1	8	2	1	7
Razem	**37**	**30**	**74**	**11**	**15**	**59**
Rok 2020						
Spokrewnione	9	8	14	4	1	13
Niezawodowe	17	18	24	2	1	24
Zawodowe	5	4	17	1	3	13
Zawodowe pełniące funkcję pogotowia rodzinnego	1	1	7	3	5	2
Rodzinny dom dziecka	1	1	8	1	3	5
Razem	**33**	**32**	**70**	**11**	**13**	**57**

W rozpatrywanym okresie (lata 2017 – 2020) liczba dzieci przebywających w rodzinach zastępczych na terenie powiatu makowskiego wahała się nieznacznie od 70 do 74 (kolumna 4 tabeli). Najmniejsza liczba dzieci przebywała w rodzinach zastępczych w 2020 r. – 70 wychowanków, największa w 2017 r. i 2019 r. – 74 wychowanków. Zmienność ta wynika z wzrastającej liczby osób opuszczających pieczę zastępczą (kolumna 6 tabeli), najczęściej, w wyniku osiągnięcia pełnoletności i usamodzielnienia się wychowanków lub adopcji. Zmienna jest liczba dzieci, które zostają umieszczone w pieczy zastępczej lub migrują w obecnym systemie przechodząc z jednej rodziny do drugiej. W dwóch latach (kolumna 5 tabeli) „przypływ" dzieci do pieczy zastępczej utrzymał się na tym samym poziomie 6 wychowanków w ciągu roku, natomiast w roku 2019 i 2020 wzrósł do 11 wychowanków. Sytuacje te są nieprzewidywalne, zależne od liczby dzieci przebywających w rodzinach zagrożonych niewydolnością wychowawczą, czy też liczby urodzeń dzieci objętych ryzykiem utraty zdrowia i życia.

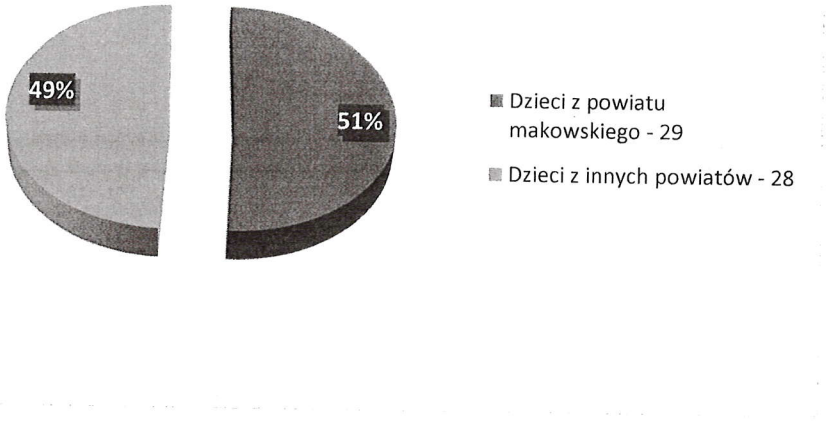
Podsumowując materiał empiryczny zawarty w powyższej tabeli, należy stwierdzić, że pomimo nieznacznych wahań liczby rodzin zastępczych funkcjonujących na terenie powiatu makowskiego oraz dzieci w nich umieszczonych w latach 2017 – 2020, zasoby powiatu były dotychczas wystarczające, aby sprostać zapotrzebowaniu na rodziny gotowe przyjąć dzieci w opiekę zastępczą. Od 2018 r. 100% dzieci pozbawionych możliwości wychowania się w rodzinie biologicznej zabezpieczonych jest w rodzinnych formach pieczy zastępczej.

Na dzień 31.12.2020 r. żaden z wychowanków pochodzących z naszego powiatu nie przebywał w pieczy instytucjonalnej.

4.1. Dzieci przebywające w pieczy zastępczej na terenie powiatu makowskiego.

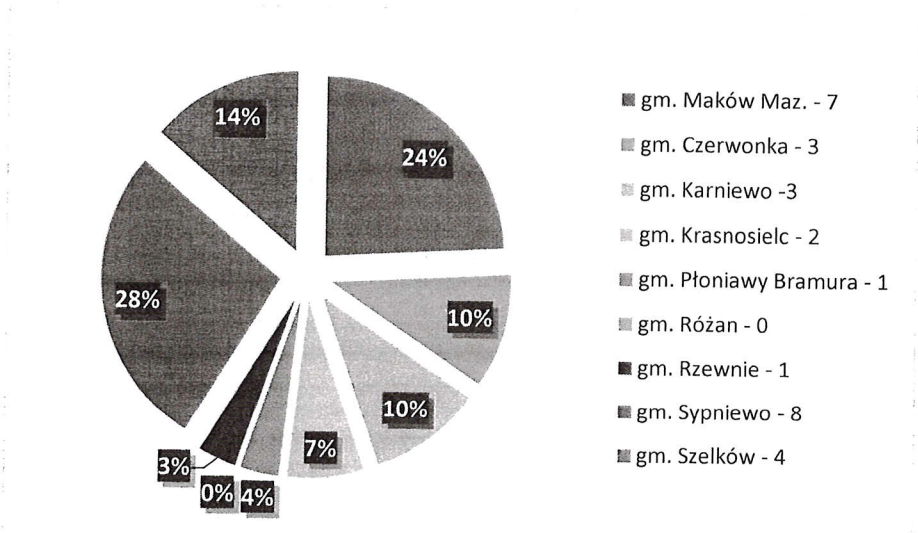
Na dzień 31.12.2020 r. w pieczy zastępczej na terenie powiatu makowskiego przebywało 54 wychowanków, w tym z naszego powiatu pochodziło 29 podopiecznych.

Diagram nr 1. Dzieci znajdujące się w rodzinnej opiece zastępczej na terenie powiatu makowskiego, ze względu na ich pochodzenie - stan na dzień 31.12.2020 r.

Wyłącznie w 2020 r. w rodzinach zastępczych funkcjonujących w powiecie makowskim umieszczono 11 dzieci, z czego 4 pochodzi z miasta Makowa Mazowieckiego.

Diagram nr 2. Liczba dzieci z poszczególnych gmin powiatu makowskiego (w układzie procentowym) przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej na terenie powiatu makowskiego – stan na dzień 31.12.2020 r.

Z powyższego diagramu wynika, że w pieczy zastępczej na terenie powiatu makowskiego najwięcej dzieci zostało umieszczonych z terenu gminy Sypniewo - 8 wychowanków, oraz z terenu miasta Maków Mazowiecki - 7 wychowanków, co stanowi 51,7 % wszystkich dzieci z naszego powiatu objętych opieką zastępczą. Najmniej dzieci pochodzi z gmin: Płoniawy Bramura i Rzewnie – po 1 dziecku. Z gminy Różan żadne dziecko nie zostało umieszczone w rodzinnej pieczy zastępczej funkcjonującej na terenie powiatu makowskiego. Nadmienić należy, że powyższa sytuacja ulega corocznym zmianom, w zależności ewentualnych zmian prawnych w rodzinach biologicznych objętych w poszczególnych gminach pomocą asystenta rodziny.

Diagram nr 3. Liczba dzieci spoza powiatu makowskiego (w ujęciu procentowym poszczególnych powiatów), przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej na terenie powiatu makowskiego - stan na dzień 31.12.2020 r.

Dane zaprezentowane w formie powyższego diagramu wskazują, że najwięcej dzieci spoza powiatu makowskiego, umieszczonych w pieczy zastępczej na terenie powiatu makowskiego, pochodzi z powiatu przasnyskiego i powiatu wyszkowskiego - po 5 wychowanków, oraz z terenu powiatu płońskiego - 4 wychowanków. Dzieci pochodzące z innych powiatów zostały umieszczone w rodzinnej pieczy zastępczej powiatu makowskiego w ramach współpracy z tymi powiatami. Ustawodawca daje możliwość podjęcia takiej współpracy, w sytuacjach pilnego umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej, gdy rodzimy powiat nie dysponuje wolnymi miejscami w pieczy zastępczej na swoim terenie. Na podstawie art. 191 ust. ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w przypadku umieszczenia dzieci z powiatu makowskiego w pieczy zastępczej na terenie innego powiatu, bądź też odwrotnie, w sytuacji umieszczenia dzieci z innych powiatów na terenie powiatu makowskiego, właściwe powiaty zawierają porozumienie w sprawie przyjęcia dziecka oraz warunków jego pobytu i wysokości wydatków ponoszonych na opiekę i wychowanie dziecka w rodzinie zastępczej lub placówce opiekuńczo-wychowawczej.

Rodziny zastępcze na terenie naszego powiatu wspierane są finansowo, ze środków budżetu Powiatu Makowskiego.

Rodzinie zastępczej oraz prowadzącemu rodzinny dom dziecka na każde umieszczone dziecko przysługuje świadczenie na pokrycie kosztów jego utrzymania wynoszące odpowiednio:

1) 694,00 zł miesięcznie – w przypadku dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej spokrewnionej;
2) 1052,00 zł miesięcznie – w przypadku dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej zawodowej lub niezawodowej.

Ponadto wszystkim rodzinom zastępczym oraz prowadzącemu rodzinny dom dziecka przysługuje dodatek w wysokości świadczenia wychowawczego określonego w przepisach o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci, na każdego wychowanka w wieku do ukończenia 18 roku życia (500,00 zł).

Rodziny zastępcze zawodowe oraz prowadzący rodzinny dom dziecka (w sumie 6 rodzin w powiecie makowskim), za swoją pracę otrzymują także wynagrodzenie. Wysokość wynagrodzenia miesięcznego wypłacanego rodzinom funkcjonującym w powiecie makowskim ustalona jest w uchwale podejmowanej przez Radę Powiatu w Makowie Mazowieckim.

Ze względu na to, iż na terenie powiatu makowskiego nie funkcjonowała i nie funkcjonuje żadna placówka opiekuńczo – wychowawcza, dzieci wymagające objęcia tą forma wsparcia, kierowane były do placówek opiekuńczo – wychowawczych prowadzonych przez inne powiaty. Należy tu podkreślić, że koszt utrzymania dziecka w placówce opiekuńczo – wychowawczej jest znacznie wyższy w porównaniu do kosztów utrzymania dziecka w rodzinie zastępczej. Wobec powyższego, zarówno ze względów ekonomicznych, ale przede wszystkim opiekuńczo – wychowawczych, rodziny zastępcze są lepszą formą opieki. Nadto obecnie obowiązujące przepisy uniemożliwiają umieszczanie w tych placówkach dzieci poniżej 7 roku życia.

5. Prognozowanie 3 – letnich działań w zakresie pieczy zastępczej w powiecie makowskim oraz ustalenie limitu rodzin zastępczych zawodowych na lata 2021 – 2023

Prognozowanie 3-letnich działań w zakresie pieczy zastępczej w powiecie makowskim odbywało się w oparciu o analizę funkcjonowania systemu opieki zastępczej w latach 2017 – 2020. W okresie tym, jak już wcześniej wspomniano, liczba rodzin zastępczych utrzymywała się na poziomie 33-39 rodzin rocznie. W znaczącej przewadze funkcjonowały rodziny zastępcze niezawodowe i spokrewnione z dzieckiem (tabela nr 4). Liczba rodzin zastępczych zawodowych w tym przedziale czasowym spadła, ze względu na przejście osób sprawujących tą funkcję na emeryturę lub usamodzielnienie wychowanków. Na koniec 2020 r. w powiecie makowskim funkcjonowało 5 rodzin zawodowych i 1 rodzinny dom dziecka - utworzony w wyniku przekształcenia zawodowej rodziny zastępczej na rodzinny dom dziecka - co daje możliwość przyjęcia większej liczby dzieci (do 8 wychowanków). Wszystkie rodziny zawodowe mają ukończone szkolenia uprawniające je do pełnienia tej formy opieki zastępczej.
Jednakże obecna ilość rodzin zastępczych może być w przyszłości niewystarczająca, gdyż w naszym powiecie wiele rodzin w środowisku objętych jest pomocą asystenta rodziny. Z diagnozy przeprowadzonej w oparciu o informacje otrzymane z OPS wynika, że na dzień 30.09.2020 r. w powiecie było 14 rodzin niewydolnych wychowawczo, u których występowało zagrożenie umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej. Mając na uwadze powyższe dane, konieczna jest intensywna kampania w kierunku promocji rodzicielstwa zastępczego, aby pozyskać kandydatów na rodziców zastępczych i poszerzyć sieć zawodowych rodzin zastępczych. Ważne w tym względzie jest również zapewnienie każdej rodzinie zastępczej profesjonalnej pomocy ze strony podmiotów organizujących pieczę zastępczą, w tym ciągłego doskonalenia zawodowego i zapewnienia kadry trenerskiej szkolącej kandydatów na rodziny zastępcze, umożliwiającej wyposażenie rodzin zastępczych w narzędzia i umiejętności sprzyjające „wychowywaniu dziecka bez porażek".

Bardzo ważnym elementem pomocowym w pełnieniu funkcji rodziny zastępczej, a także w realizowaniu założeń ustawy jest sporządzenie planu pomocy dziecka przebywającego w pieczy zastępczej oraz jego realizacja. Plan ten powinien być sporządzony w oparciu o diagnozę sytuacji rodzinnej dziecka, opinię psychofizyczną dziecka oraz we współpracy zespołowej z pracownikami instytucji działających na rzecz dziecka umieszczonego w rodzinie. Optymalizacja działań oraz współpraca wszystkich uczestników systemu wsparcia dziecka i rodziny skierowanych na rodzinę zastępczą powinna przyczynić się do kompleksowego rozwoju dziecka, zaspokojenia jego potrzeb utrzymania, jego zdrowia psychicznego i fizycznego, zbudowania poczucia bezpieczeństwa oraz unormowanie jego sytuacji prawnej. Dopełnieniem powyższego jest niezbędna opieka psychologiczna dla każdego wychowanka i opiekuna zastępczego. Wychodząc naprzeciw potrzebom rodzin, od 2020 r. w PCPR w Makowie Maz. zatrudniono drugiego psychologa. Obecnie w Sekcji poradnictwa specjalistycznego i interwencji kryzysowej pracuje dwóch psychologów, w niepełnym wymiarze czasu pracy. Zajmują się oni zarówno terapią psychologiczną jak i wykonują badania psychologiczne wychowanków oceniając ich sprawność psychofizyczną oraz oceniają opiekunów zastępczych pod względem predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej. Dzięki zwiększeniu udziału psychologa w działaniach wspierających Organizatora rodzinnej pieczy zastępczej, usprawniła się możliwość szybkiego reagowania w sytuacjach kryzysowych, wymagających natychmiastowej konsultacji lub pomocy psychologicznej oraz zwiększyła się dostępność terapii psychologicznej dla dzieci i opiekunów.

Opieka nad dzieckiem w pieczy zastępczej jest kompleksowym i wielowymiarowym zadaniem, do którego wszyscy powinni być należycie przygotowani oraz regularnie i właściwie wspierani. Odpowiedzialność za bezpieczeństwo i powodzenie procesu wychowawczego leży w szerszym systemie wsparcia rodziny zastępczej, w działaniach profesjonalistów, którzy pracują z rodziną, z dzieckiem i rodziną jego pochodzenia. Ich wiedza, zaangażowanie i wsparcie jest tutaj absolutnie kluczowe i nieodłączne. „Program rozwoju pieczy zastępczej w powiecie makowskim na lata 2021-2023" odnosi się do działań wszystkich podmiotów mających wpływ na jakość i profesjonalizację opieki zastępczej, a wytyczone w nim cele i kierunki działań zakładają tworzenie kompleksowego mechanizmu wsparcia rodzin zastępczych w powiecie makowskim, w którym jednym z najważniejszych elementów jest ścisła współpraca pomiędzy wszystkimi uczestnikami systemu wsparcia dziecka i rodziny.

5.1. Limit zawodowych rodzin zastępczych w latach 2021 - 2023.

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej nakłada obowiązek określenia w 3 - letnim programie rozwoju pieczy zastępczej, corocznego limitu rodzin zastępczych zawodowych funkcjonujących w powiecie. Na podstawie analizy danych z poprzedniego okresu (lata 2017 – 2020) dotyczących funkcjonowania w powiecie makowskim systemu pieczy zastępczej, uwzględniając realne możliwości finansowe powiatu, ustala się limit rodzin zastępczych zawodowych na lata 2021 – 2023, jak w poniższej tabeli.

Tabela nr 5. Limit zawodowych rodzin zastępczych, uwzględniający rodzinny dom dziecka, w latach 2021 – 2023.

Rok	**Limit rodzin zastępczych zawodowych**
2021	6-7
2022	6-7
2023	7 -8

Tworzenie nowych rodzin zastępczych zawodowych winno być jednak uzależnione od faktycznych potrzeb w tym zakresie, tj. od tego, czy Organizator rodzinnej pieczy zastępczej zdiagnozował potrzebę umieszczenia dzieci wymagających opieki zastępczej w tej formie pieczy, a także od możliwości finansowych Powiatu Makowskiego, tj. od wysokości środków finansowych, zabezpieczonych w poszczególnych latach w budżecie Powiatu Makowskiego na realizację tego celu.

W związku z ustalonym corocznym limitem rodzin zastępczych zawodowych pierwszeństwo w zawarciu umowy cywilnoprawnej na pełnienie funkcji rodziny zastępczej zawodowej, o której mowa w art. 54 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, mają rodziny zastępcze niezawodowe, spełniające warunki do pełnienia tej funkcji, posiadające pozytywną opinię koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej oraz co najmniej 3 - letnie doświadczenie, jako rodzina zastępcza. Umowę o pełnienie funkcji rodziny zastępczej zawodowej zawiera Starosta, wyłącznie na wniosek rodziny zastępczej niezawodowej. W przypadku braku kandydatów spośród rodzin zastępczych niezawodowych, spełniających warunki, o których mowa wyżej, możliwe jest zawarcie umowy z kandydatami do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, pod warunkiem ukończenia przez nich szkolenia, o którym mowa w art. 44 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

6. Cele i kierunki działań

6.1. Cel główny programu

Celem głównym „Programu rozwoju pieczy zastępczej w powiecie makowskim na lata 2021 – 2023" jest optymalizacja działań wszystkich uczestników systemu wsparcia dziecka i rodziny, skierowanych na rodzinę zastępczą i pełnoletnich wychowanków oraz dążenie do podniesienia jakości świadczonych usług w zakresie pieczy zastępczej.

Program zakłada kontynuację zadań uwzględnionych w zakończonym „Programie rozwoju pieczy zastępczej w powiecie makowskim na lata 2017 – 2020", oraz realizację nowych.

6.2. Cele szczegółowe programu

1. Promowanie rodzicielstwa zastępczego.
2. Wsparcie funkcjonowania rodzinnej pieczy zastępczej i przeciwdziałanie sytuacjom kryzysowym w rodzinach zastępczych.
3. Podniesienie kompetencji wychowawczych rodzin zastępczych.
4. Integracja środowisk rodzinnej pieczy zastępczej.
5. Zwiększenie szans dzieci na powrót do środowiska rodzinnego.
6. Profilaktyka przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu wychowanków opuszczających pieczę zastępczą.
7. Zwiększenie kompetencji osób zaangażowanych w pracę na rzecz rodzin zastępczych.

Osiągnięciu powyższych celów szczegółowych ma służyć realizacja niżej określonych zadań o charakterze pomocowym, edukacyjnym i wspierającym, koordynowana przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Makowie Mazowieckim.

7. Adresaci i realizatorzy programu

7.1. Adresaci programu

Adresatami „Programu rozwoju pieczy zastępczej w powiecie makowskim na lata 2021 – 2023" są:

1) rodziny zastępcze funkcjonujące na terenie powiatu makowskiego,
2) dzieci przebywające w pieczy zastępczej na terenie powiatu makowskiego,
3) usamodzielniani wychowankowie pieczy zastępczej,
4) rodzice naturalni dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej,
5) kandydaci do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka,
6) rodziny pomocowe sprawujące czasową opiekę nad dzieckiem pozbawionym opieki rodziców,
7) osoby zaangażowane w pracę na rzecz pieczy zastępczej.

7.2. Realizatorzy programu

Realizatorami bezpośrednimi i pośrednimi programu są:

1) Powiatowe Centrum pomocy Rodzinie w Makowie Mazowieckim,
2) ośrodki pomocy społecznej w powiecie makowskim,
3) sędziowie i kuratorzy Wydziałów Rodzinnych Sądów Rejonowych,
4) Wojewódzki Ośrodek Adopcyjny Oddział Zamiejscowy w Ciechanowie,
5) Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Makowie Mazowieckim,
6) podmioty mające uprawnienia szkoleniowe,
7) policja,
8) organizacje pozarządowe, kościoły,
9) media lokalne,
10) Mazowiecki Urząd Wojewódzki, Wydział Rodziny i Polityki Społecznej.

Współrealizatorem wielu zadań ujętych w tym programie są także rodziny zastępcze, które są równocześnie głównym odbiorcą programu.

8. Zadania do realizacji w ramach wytyczonych celów szczegółowych

8.1. CEL SZCZEGÓŁOWY Promowanie rodzicielstwa zastępczego

Do realizacji powyższego celu niezbędne są działania prowadzące do pozyskiwania kandydatów do pełnienia funkcji rodzin zastępczych niezawodowych i zawodowych. Umieszczenie dziecka w rodzinnej pieczy zastępczej sprawowanej w formie ww. rodzin, zapewni mu uzyskanie warunków bytowych i rozwojowych najbardziej zbliżonych do naturalnego środowiska rodzinnego.

Zadania:

1. Prowadzenie kampanii promującej ideę rodzicielstwa zastępczego w środowisku oraz budowanie pozytywnego wizerunku rodziny zastępczej.
2. Promowanie zastępczych form opieki podczas organizowanych imprez okolicznościowych w powiecie makowskim.
3. Upowszechnianie idei rodzicielstwa zastępczego poprzez dystrybucję ulotek, plakatów, zamieszczanie artykułów w prasie lokalnej i mediach społecznościowych.
4. Ścisła współpraca z OPS w powiecie makowskim w zakresie pozyskiwania kandydatów na rodziny zastępcze.
5. Kwalifikowanie osób kandydujących do pełnienia funkcji rodziny zastępczej.
6. Przeprowadzanie szkoleń dla kandydatów na rodziny zastępcze.

Oczekiwane rezultaty:

1. Pozyskanie kandydatów do pełnienia funkcji niezawodowej lub zawodowej rodziny zastępczej.
2. Przybliżenie mieszkańcom powiatu makowskiego idei rodzicielstwa zastępczego oraz korzyści społecznych wynikających z podjęcia się tej funkcji.
3. Osiągnięcie planowanego limitu zawodowych rodzin zastępczych.

Realizatorzy:

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Makowie Mazowieckim, Wojewódzki Ośrodek Adopcyjny Oddział Zamiejscowy w Ciechanowie, gminy powiatu makowskiego, ośrodki pomocy społecznej, prasa lokalna, media społecznościowe.

8.2. CEL SZCZEGÓŁOWY Wsparcie funkcjonowania rodzinnej pieczy zastępczej i przeciwdziałanie sytuacjom kryzysowym w rodzinach zastępczych

Rodzinna opieka zastępcza z założenia jest opieką tymczasową, jednak może ona oznaczać wychowywanie dziecka przez dłuższy okres, np. do czasu usamodzielnienia, tj. opuszczenia przez pełnoletniego wychowanka pieczy zastępczej. Realizując swoje zadania opiekuńcze i wychowawcze rodzina zastępcza powinna mieć świadomość potrzeb rozwojowych dziecka i odpowiednie umiejętności wychowawcze. Nie uniknie się jednak pewnej liczby niepowodzeń choćby z tego względu, że rodzina naturalna pomimo swoich dysfunkcji i często patologicznych w stosunku do dziecka zachowań nadal ma prawa do uczestnictwa w życiu dziecka. Stąd wynika potrzeba stałej współpracy z rodziną zastępczą, wspieranie jej w rozwiązywaniu bieżących problemów oraz wzmacnianie w wypełnianiu obowiązków związanych z zapewnieniem opieki i wychowania powierzonym dzieciom.

Zadania:

1. Objęcie wszystkich rodzin zastępczych wsparciem koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej lub specjalisty pracy z rodziną.
2. Wypracowanie i realizacja planu pomocy dziecku razem ze specjalistami uczestniczącymi w okresowej ocenie sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej.
3. Udzielanie rodzinom zastępczym wsparcia psychologicznego, pedagogicznego, prawnego oraz terapeutycznego.
4. Pomoc rodzinom w nawiązaniu prawidłowych kontaktów z rodzicami biologicznymi dzieci.

5. Udzielanie wsparcia rodzinom zastępczym, które go potrzebują, przez rodziny pomocowe.
6. Zatrudnianie w razie potrzeby, na wniosek rodziny zastępczej osoby do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich.
7. Wsparcie rodzin zastępczych w okresie pandemii coronavirusa. Przesyłanie wytycznych MRiPS dla rodzin zastępczych do walki z pandemią, pomoc rodzinie zastępczej w okresie przebywania na kwarantannie.
8. Realizacja programów zewnętrznych wspierających rodziny zastępcze i wychowanków, w tym projektu „Wsparcie dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w okresie epidemii COVID-19".
9. Udzielanie wsparcia finansowego w postaci świadczeń obligatoryjnych i fakultatywnych oraz świadczenia wychowawczego dla wychowanków do 18 r.ż., przewidzianych w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Oczekiwane rezultaty:

1. Objęcie specjalistyczną pomocą psychologiczną i pedagogiczną jak największej liczby dzieci – wychowanków rodzinnej pieczy zastępczej wraz z opiekunami zastępczymi.
2. Skuteczniejsza opieka oraz efektywna współpraca koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej i specjalisty pracy z rodziną z rodzinami zastępczymi funkcjonującymi na terenie powiatu makowskiego oraz usamodzielniającymi się wychowankami pieczy zastępczej.
3. Efektywne korzystanie przez rodziny zastępcze i wychowanków ze wsparcia udzielonego w ramach projektów zewnętrznych, w tym ze sprzętu komputerowego i wyposażenia miejsc kwarantanny, zakupionych w ramach projektu „Wsparcie dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w okresie epidemii COVID-19".
4. Zapewnienie bezpieczeństwa finansowego i bytowego rodzinom zastępczym i dzieciom umieszczonym pod ich pieczą.

Realizatorzy:

Koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej, psycholodzy, prawnik, pracownicy jednostek pomocy społecznej powiatu makowskiego, nauczyciele, pedagodzy, Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Makowie Maz., Mazowiecki Urząd Wojewódzki w Warszawie – Wydział Polityki Społecznej.

8.3. CEL SZCZEGÓŁOWY Podniesienie kompetencji wychowawczych rodzin zastępczych

Podnoszenie kompetencji rodzin zastępczych jest konieczne ze względu na różnorodność problemów wychowawczych w rodzinach. W prawidłowym funkcjonowaniu rodziny zastępczej niezbędne jest dostarczanie wiedzy i umiejętności w zakresie opieki i wychowywania dzieci, pomaganie w prowadzeniu mediacji w sytuacjach konfliktowych, rozwiązywaniu problemów rodzinnych oraz udzielanie pomocy rodzinom w zakresie budowania prawidłowej więzi emocjonalnej, a także dostarczenie wsparcia w przygotowywaniu wychowanków do usamodzielnienia. Stały wzrost kompetencji wychowawczych rodzin będzie gwarantem profesjonalnego wywiązywania się z powierzonych obowiązków.

Zadania:

1. Organizowanie szkoleń dla rodzin zastępczych podnoszących ich kwalifikacje i umiejętności wychowawcze.
2. Inicjowanie uczestnictwa rodzin zastępczych w spotkaniach edukacyjnych, pogadankach tematycznych oraz szkoleniach zewnętrznych.
3. Organizowanie grup wsparcia dla rodzin zastępczych oraz dla dzieci i młodzieży z rodzin zastępczych, prowadzenie zajęć warsztatowych o charakterze edukacyjnym, profilaktycznym oraz terapeutycznym.
4. Wsparcie pedagogiczne oraz terapeuty rodzinnego, zapobiegające wypaleniu i utracie motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej.

Oczekiwane rezultaty:

1. Podniesienie kompetencji wychowawczych rodzin zastępczych zawodowych i niezawodowych poprzez:
   1) zdobycie umiejętności konstruktywnego radzenia sobie z własnymi problemami,
   2) zdobycie umiejętności pomocy dziecku z problemami emocjonalnymi i deficytami rozwojowymi,
   3) zdobycie umiejętności budowania pozytywnych relacji z rodziną naturalną,
   4) zdobycie umiejętności konstruktywnego rozwiązywania kryzysów pojawiających się w rodzinie.
2. Podniesienie samooceny dzieci i młodzieży przebywającej w pieczy zastępczej, wzrost kompetencji społecznych.
3. Przygotowanie do usamodzielnienia.

Realizatorzy:

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Makowie Mazowieckim, Wojewódzki Ośrodek Adopcyjny Oddział Zamiejscowy w Ciechanowie, podmioty mające uprawnienia szkoleniowe, Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Makowie Mazowieckim, psycholodzy, Komenda Powiatowa Policji w Makowie Mazowieckim.

8.4. CEL SZCZEGÓŁOWY Integracja środowisk rodzinnej pieczy zastępczej

Rodziny zastępcze podczas działań integracyjnych i środowiskowych będą miały możliwość wymiany doświadczeń i umiejętności związanych z rodzicielstwem zastępczym. Integracja środowiska zastępczego umożliwi również nawiązywanie i budowanie właściwych relacji między wychowankami. Jest to działanie ważne zarówno dla rodzin zastępczych jak i dzieci w nich umieszczonych.

Zadania:

1. Organizowanie spotkań integracyjnych i okolicznościowych dla rodzin zastępczych, w tym wyjazdów, imprez okolicznościowych, konkursów.
2. Inicjowanie działań zmierzających do ułatwienia wychowankom rodzin zastępczych dostępu do kultury, sportu i rekreacji.
3. Angażowanie środowiska rodzin zastępczych do współdziałania, organizowania wspólnych przedsięwzięć integracyjnych, tworzenia wspólnych projektów.

Oczekiwane rezultaty:

1. Integracja rodzin zastępczych, wymiana doświadczeń.
2. Integracja dzieci przebywających w rodzinach zastępczych.

Realizatorzy:

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Makowie Mazowieckim, Starostwo Powiatowe w Makowie Mazowieckim, sponsorzy, organizacje pozarządowe, jednostki organizacyjne pomocy społecznej w powiecie makowskim.

8.5. CEL SZCZEGÓŁOWY Zwiększenie szans dzieci na powrót do środowiska rodzinnego

Założeniem powyższego celu jest podejmowanie wszelkich możliwych działań, w ramach kompetencji instytucji pomocowych, mających na celu doprowadzenie do powrotu dziecka do środowiska biologicznego.

Zadania:

1. Praca asystenta rodziny z rodzinami biologicznymi dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej, motywowanie rodziców dzieci do zmian, udział w posiedzeniach oceniających sytuację dziecka.

2. Współpraca koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej z asystentami rodzin pracującymi w gminach na terenie powiatu makowskiego, z rodzinami biologicznymi dzieci umieszczonych w pieczy, w tym przy opracowaniu planu pomocy dziecku.
3. Współpraca Organizatora rodzinnej pieczy zastępczej z ośrodkami pomocy społecznej na terenie powiatu makowskiego.
4. Stała współpraca z sądami rodzinnymi i kuratorami sądowymi.
5. Pomoc w ustalaniu kontaktów dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej z rodzicami biologicznymi (o ile sąd nie zadecyduje inaczej) oraz ich monitorowanie.

Oczekiwane rezultaty:

1. Powrót dziecka do rodziny biologicznej.
2. Utrzymywanie przez dzieci stałego kontaktu osobistego i telefonicznego z rodzicami biologicznymi i/lub dalszą rodziną.
3. Wypracowanie zasad współpracy instytucji pomocowych w działaniach zmierzających do ułatwienia powrotu dziecka do rodziny naturalnej.

Realizatorzy:

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Makowie Mazowieckim, miejskie i gminne ośrodki pomocy społecznej funkcjonujące na terenie naszego powiatu, sądy rodzinne, rodziny zastępcze, kuratorzy, rodziny biologiczne dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej.

8.6. CEL SZCZEGÓŁOWY Profilaktyka przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu wychowanków opuszczających pieczę zastępczą

W zintegrowanym systemie opieki nad dzieckiem i rodziną należy uwzględnić działania mające na celu jak najlepsze przygotowanie wychowanków do samodzielnego życia po opuszczeniu rodziny zastępczej lub instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Dlatego ważnym zadaniem powiatu jest wspieranie młodych osób, wspólnie z opiekunami zastępczymi, w zakresie usamodzielnienia poprzez m.in. pomoc w uzyskaniu wykształcenia lub kwalifikacji zawodowych, pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, a także poprzez wsparcie finansowe i rzeczowe. Istotnym działaniem jest również aktywizowanie osób usamodzielnianych do uczestnictwa w życiu społecznym, czy do podejmowania działań na rzecz konstruktywnych zmian w swoim życiu.

Zadania:

1. Edukowanie rodzin zastępczych o konieczności przygotowania wychowanków do samodzielnego życia po opuszczeniu rodziny zastępczej, poprzez systematyczne poszerzanie zakresu ich obowiązków, uczenie odpowiedzialności i podejmowania własnych decyzji.
2. Opracowywanie odpowiedniego do potrzeb wychowanków indywidualnych programów usamodzielnienia oraz monitorowanie tych programów, przez okres usamodzielniania się wychowanków.
3. Wsparcie finansowe i rzeczowe osób usamodzielnianych.
4. Wspieranie osób usamodzielnianych w aktywnym uczestniczeniu w życiu społecznym, kontynuowaniu nauki i uzyskiwaniu jak najlepszych kwalifikacji zawodowych.
5. Pomoc osobom usamodzielnianym w pozyskaniu mieszkania z zasobów gminy.
6. Organizowanie wsparcia szkoleniowego nakierunkowanego na podnoszenie kompetencji społecznych i zawodowych osób usamodzielnianych.
7. Umożliwienie korzystania z poradnictwa specjalistycznego – psychologicznego, prawnego.

Oczekiwane rezultaty:

1. Włączenie wychowanków do pełnego życia społecznego oraz przygotowanie do wejścia na rynek pracy.
2. Zdobycie wykształcenia zgodnie z możliwościami i predyspozycjami wychowanków.

3. Nabycie umiejętności społecznych pozwalających na właściwe funkcjonowanie w codziennym życiu.
4. Przygotowanie do samodzielnego życia poprzez wyposażenie w odpowiednie umiejętności psychospołeczne (wiara we własne siły, zachowania asertywne, motywacja do działania, zdolności komunikacji interpersonalne).

Realizatorzy:

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Makowie Mazowieckim, miejskie i gminne ośrodki pomocy społecznej powiatu makowskiego, podmioty mające uprawnienia szkoleniowe, Mazowiecki Urząd Wojewódzki w Warszawie – Wydział Polityki Społecznej.

8.7. CEL SZCZEGÓŁOWY Zwiększenie kompetencji osób zaangażowanych w pracę na rzecz rodzin zastępczych

Ważnym elementem w pracy na rzecz rodzin zastępczych jest rzetelna wiedza dotycząca zagadnień związanych z pieczą zastępczą oraz procedur administracyjnych związanych z obsługą świadczeń. Istotne jest również, aby pracownicy mieli możliwość wymiany doświadczeń, prowadzenia dyskusji w oparciu o konkretne przypadki. Realizacja powyższego celu ma usprawnić pracę, wpłynąć na większy profesjonalizm pracowników oraz zapobiec wypaleniu zawodowemu.

Zadania:

1. Udział w szkoleniach, seminariach, konferencjach podnoszących kwalifikacje zawodowe pracowników.
2. Przeszkolenie kadry PCPR (dwóch pracowników) w specjalizacji – trener kandydatów na rodziny zastępcze.
3. Korzystanie z poradnictwa zawodowego i superwizji, zapobieganie zjawisku wypalenia zawodowego.

Oczekiwane rezultaty:

1. Wzrost kwalifikacji pracowników w zakresie pracy z dziećmi i rodziną.
2. Wzmocnienie kompetencji pracowników.
3. Wzrost motywacji i zaangażowania w pracy z rodzinami zastępczymi.
4. Niedopuszczenie do pojawienia się poczucia wypalenia zawodowego.

Realizatorzy:

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Makowie Mazowieckim, Wojewódzki Ośrodek Adopcyjny Oddział Zamiejscowy w Ciechanowie podmioty mające uprawnienia szkoleniowe, Mazowiecki Urząd Wojewódzki w Warszawie – Wydział Polityki Społecznej.

9. Źródła finansowania programu

Środki finansowe na realizacje zadań określonych w „Programie rozwoju pieczy zastępczej w powiecie makowskim na lata 2021 – 2023" mogą pochodzić z:

1) budżetu powiatu makowskiego,
2) budżetu państwa w ramach dotacji na dofinansowanie zadań własnych,
3) budżetów samorządów gminnych, zobowiązanych do współfinansowania pobytu dzieci w pieczy zastępczej,
4) budżetów innych powiatów, zobowiązanych do zwrotu wydatków na opiekę i wychowanie dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej na terenie powiatu makowskiego,
5) odpłatności rodziców biologicznych,
6) programów i konkursów zewnętrznych.
7) sponsorów i darczyńców indywidualnych.

10. Monitoring i ewaluacja programu

Monitoring programu prowadzony będzie przez koordynatora programu, tj. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Makowie Mazowieckim, które raz w roku dokona oceny stopnia efektywności realizacji niniejszego programu.

Przedmiotem ewaluacji będzie skuteczność podejmowanych działań, głównie w oparciu o analizę założonych celów i osiągniętych rezultatów. Program ma charakter otwarty i może podlegać uzupełnieniom i poszerzeniu o nowe cele i zdania, o ile okaże się to zasadne i konieczne.

Ewaluacja „Programu rozwoju pieczy zastępczej w powiecie makowskim na lata 2020 – 2023" może być prowadzona w oparciu o następujące narzędzia:

1) ankiety lub kwestionariusze sprawozdawcze kierowane do odbiorców programu,
2) opinie pracowników instytucji realizujących program,
3) wskaźniki ilościowe dotyczące:
    a) liczby rodzin zastępczych funkcjonujących na terenie powiatu makowskiego,
    b) liczby dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej na terenie powiatu makowskiego,
    c) liczby osób biorących udział w szkoleniach,
    d) liczby osób biorących udział w spotkaniach integracyjnych, grupach wsparcia,
    e) liczby osób korzystających ze specjalistycznej pomocy,
4) opracowywane plany pomocy dziecku,
5) indywidualne programy usamodzielnienia,
6) przeprowadzane oceny sytuacji dziecka oraz funkcjonowania rodziny zastępczej,
7) wskaźniki ilościowe dotyczące pomocy finansowej udzielonej:
    a) rodzinom zastępczym,
    b) usamodzielniającym się wychowankom rodzin zastępczych lub placówek opiekuńczo – wychowawczych.

Dyrektor Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Makowie Mazowieckiej będzie przedkładał Radzie Powiatu w Makowie Mazowieckim informację z realizacji programu, która będzie stanowiła integralną część corocznego sprawozdania z działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Makowie Mazowieckim.

PRZEWODNICZĄCY RADY
mgr Teresa Jolanta Włoczkowska